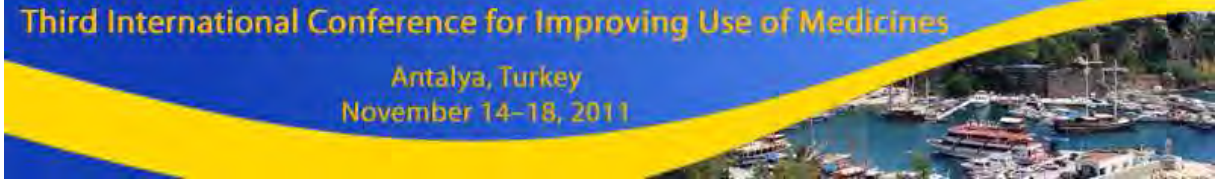

3. ICIUM KONFERANSI'NIN ARDINDAN

Dr. Kubilay Oransay

Bu yıl üçüncüsü düzenlenen Uluslararası İlaç Kullanımını Geliştirme Konferansı (ICIUM; International Conference for Improving Use of Medicines) 14-18 Kasım 2011 tarihlerinde Antalya Lara Kervansaray Otel’de yapıldı. Yedi yılda bir yapılan konferansın ilki 1997’de, ikincisi ise 2004 yılında gerçekleştirilmiş ve iki konferansa da Tayland’ın önemli şehirlerinden olan Chiang Mai ev sahipliği yapmıştır. Aslında bu yılki konferansın, Mısır’ın ikinci büyük şehri olan İskenderiye’de yapılması planlanmaktaydı, fakat Mısır’daki iç çatışmalar ve dolayısıyla güvenlik gerekçeleri nedeniyle konferansın bu yılki ayağı, Sağlık Bakanlığı’nın girişimleriyle Türkiye’ye kaydırıldı.

Konferans 14 Kasım sabahı moderatörlere ve raportörlere yönelik bir toplantı ile başladı. Oturumlarda görevli olan moderatörlerin ve her toplantının kısa bir özetini bildirmekle görevli olan raportörlerin sorumlulukları ve onlardan konferans düzenleyicilerinin ne gibi beklentileri olduğu aktarıldı. Bu tarz bir toplantı aslında pek alışık olmadığımız bir yaklaşım, fakat konferansın ne kadar organize bir şekilde ilerlediğini görünce, toplantının gerekliliği anlaşılıyordu sanıyorum. Bütün oturumlar moderatörlerce, oturumlardaki kişi sayısı gözetilmeksizin ilan edilen zamanlarda başlatıldı ve bitirildi. Her oturum, raportörlerce, oturumun yapıldığı günün akşamı saat sekize kadar konferans internet sayfasındaki formlara özetlendi. Böylece ertesi günün sabahında on beş dakikalık kısa bir oturumla bir önceki gün neler tartışıldığı katılımcılara hatırlatıldı. Ayrıca raportörlerin tuttukları bu notlardan, konferans bilimsel kurulu tarafından kapanışta yapılan geniş bir özet şeklindeki oturumda da faydalanıldı.

Konferansın ilk gününün akşamı, Türkiye oturumuna ayrılmıştı. Önce “*İlaç Politikalarında Türk Sağlık Reformunun Etkileri (Effects of Turkish Health Reform on Pharmaceutical Policies)*” başlıklı oturumda İlaç ve Eczacılık Genel Müdür Yardımcısı Doç. Dr. Hanefi Özbek ve Sosyal Güvenlik Kurumu’nu temsilen Dr. Hüseyin Kılıçaslan sunumlarını yaptılar. Bu oturumun ardından “*Türkiye’de Akılcı İlaç Kullanımının Dünü, Bugünü ve Yarını (Rational Medicines Use Issues in Turkey - Yesterday, Today, and Tomorrow)*” başlıklı oturumda Türk Farmakoloji Derneği’ni temsilen Prof. Dr. Ersin Yarış;

Türk Eczacıları Birliği Genel Sekreteri *Ecz. Harun Kızılay* ve İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü Akılcı İlaç Kullanımı Şube Müdürü *Burçak Deniz Dedeoğlu* sunumlarını aktardılar.

Daha sonraki günlerde konular; global, ulusal, kurumsal ve bireysel çerçevelerde yarım günlük oturumlar ve yine yarım günlük spesifik içerikli küçük oturumlarla tartışıldı. Tartışılan konuları; *uluslararası ve ulusal sağlık program ve politikaları, sağlık finans ve geri ödeme kurumlarının çalışmaları, hükümetlerin yaklaşımları, sağlık hizmeti sunucuları ve sağlık hizmeti tüketicilerinin sorumlulukları ve antibiyotiklerin akılcı kullanımı* şeklinde özetleyebiliriz. Ayrıca konferansta tartışılan spesifik konu başlıkları arasında da; *kılavuzlar, temel ilaç listeleri, anne ve çocuk sağlığı, kronik bakım hizmetleri, farmakoekonomi, AIDS, tüberküloz, malarya ve ilaç direnci* sayılabilir.

Bangladeş ve Umman Sağlık Bakanlarının da katıldığı konferansta Gana, Tayland, Burkina Faso, Barbados, Hindistan, Tanzanya, Uganda, Kenya, İran, Irak, Etiyopya, Kore, Nijerya, ABD, Meksika, İspanya, Yunanistan gibi dünyanın dört bir yanından fakat çoğunlukla da az/orta gelişmiş statüsünde temsil edilen yaklaşık 80 ülkeden 600 kayıtlı katılımcı (47'si Türk) bulunmaktaydı. Konferansta 358 poster, 231 sözlü sunum yapılırken, tüm katılımcıların bulunduğu 38 tane de ortak oturuma yer verildi. Posterler tüm konferans boyunca katılımcıların zaman sınırı olmadan gezebilmesine olanak sağlayan büyük bir salonda sergilendi. Konferansta dikkat çeken ayrıntılardan biri, organizatörlerin isteği doğrultusunda posterlerin çoğunun A4 kağıtlarının peş peşe eklenmesiyle oluşturulması idi. Bazı posterlerin altlarına, o ülkenin bezden bir bayrağının da eklenmiş olması dikkat çekiciydi.

Konferansa ait başka bir ilginç nokta; uluslararası katılımlı bir toplantı olması ve çok sayıda ülkenin temsil ediliyor olması nedeniyle katılımcı sayısının 600 ile sınırlı olmasıydı. Bir anlamda oldukça gerekli bir uygulamaydı. Tüm konferans kayıt ve otel paralarını karşılayacak bütçenin olması konferansa katılabilmeniz için yeterli değildi. Öncelikle aylar öncesinden kayıt yaptırmanız gerekiyordu ve eğer organizasyon komitesi katılımınızı uygun görürse size bir onay e-postası gönderiyorlar ve sonrasında siz, kayıt ve konaklama işlemlerini tamamlayabiliyordunuz.

Konferansta pek alışık olunmayan diğer bir konu; sunum yapan katılımcılara ne kadar sürelerinin kaldığının hatırlatılmasıydı. Bu işlem moderatörün araya girerek sunumu bölmesi şeklinde değil, ön sıraya oturan ve oturumu izleyen bir görevlinin sunum yapan kişiye, ne kadar süresinin kaldığını (son on dakika, son beş dakika gibi) elindeki yazılı kartonlar ile hatırlatması şeklinde gerçekleşti.

Birçok konuda farklılığıyla dikkat çeken ve beş gün süren ICIUM konferansı, dünya ülkelerinin akılcı ilaç kullanımının neresinde olduklarını göstermesi açısından oldukça doyurucu ve faydalıydı. Yapılan sunumlar ve paylaşılan posterlerden gördüğümüz kadarıyla; aslında akılcı ilaç kullanımı konusunda teorik açıdan hemen hemen tüm ülkelerde farkındalık oluşmuş durumda. Asıl problem sosyoekonomik ve kültürel farklılıklar dolayısıyla bu bilgilerin pratiğe aktarılmasının ne derece sağlanabildiği. Anahtar tanım aslında **”her düzeyde farkındalık oluşturmak”**. Gerek hastalar gerek sağlık çalışanları ve gerekse hükümetler düzeyinde bu konunun önemiyle ilgili farkındalık oluşturmak. Türkiye’de Beşeri Tıbbi Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik kapsamında, *“Ruhsat/izin sahiplerinin desteklediği toplantılara akılcı ilaç kullanımı konusunda, toplantının konusu ile ilgili bir oturum konulur”* maddesi gereğince Haziran 2012’den itibaren başlayacak uygulamanın da bilimsel çevrelerde bu farkındalığa katkı sağlayacağı bir gerçek. Özellikle eğitim müfredatlarına akılcı ilaç kullanımı ile ilgili dersler konulması (ilköğretimden başlamak üzere) ve tanıtım faaliyetleri de (televizyon ve radyo programları, afiş, broşür, tanıtım üniteleri, slogan vb.) hızlı bir toplumsal uyanış açısından olmazsa olmazlar arasında.

Bence, ülkelerin belli bir süre zarfında ne gibi ilerlemeler kaydettiğini paylaşmak amaçlı böyle çok uluslu bir konferans için yedi sene gibi uzun bir süre beklemeye gerek yok, en fazla dört yıl olmalı. Böyle uzun sürelerde aynı kişilerin, aynı hükümetlerin bile tekrar bir sonraki toplantıya katılmaları ve bir önceye göre karşılaştırma yapıp değerlendirmeleri zor.

Genel olarak bakıldığında, çoğunlukla az/orta gelişmiş ülkelerin temsil edildiği konferans, farklı kültürlerin ortak ve büyük bir sorun karşısında nasıl bir tutum sergilediklerini gözlemlemek açısından oldukça yararlıydı.